SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
BẮC NINH

CHUYÊN ĐỀ VẬN DỤNG, VẬN DỤNG CAO
KỲ THI TỐT NGHIỆP THPT NĂM 2023
Môn: Toán

TÊN CHUYÊN ĐỀ: BÀI TOÁN TỔNG HỢP VỀ TỌA ĐỘ TRONG KHÔNG GIAN ĐẶC BIỆT LÀ CÁC BÀI TOÁN QUỸ TÍCH VÀ CÁC BÀI TOÁN CÓ SỬ DỤNG TÍNH CHẤT HÌNH HỌC

Người biên soạn: Đinh Ngọc Phúc
Đơn vị công tác: Trường THPT Nguyễn Đăng Đạo.

I. Hệ thống kiến thức liên quan

I.1. Các quỹ tích cơ bản trong không gian

1. Trong không gian, cho 3 điểm A,B,C cố định. Tập hợp các điểm M cách đều 3 điểm A,B,C là trục của đường tròn ngoại tiếp tam giác ABC.

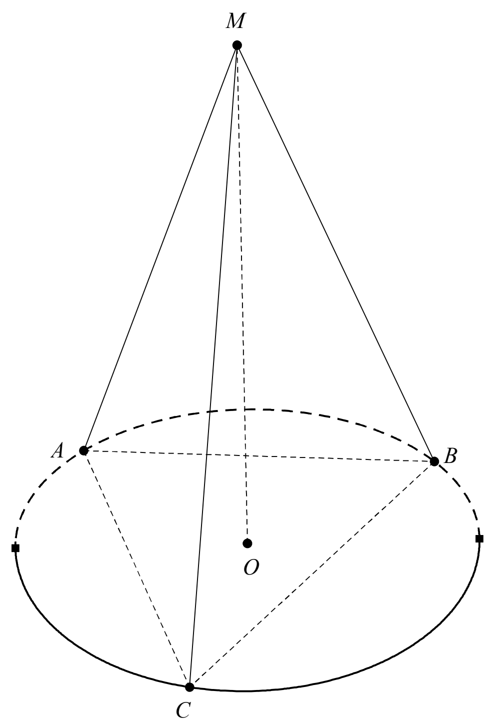

2. Trong không gian, cho 2 điểm A,B cố định. Tập hợp các điểm M cách đều 2 điểm A,B là mặt phẳng trung trực của đoạn thẳng AB.

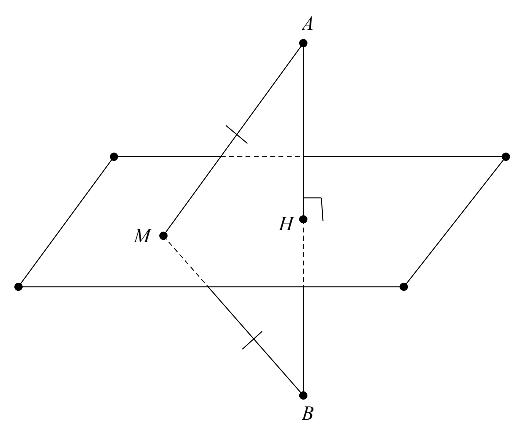

3. Trong không gian, cho điểm I cố định và số thực $R > 0$ không đổi. Tập hợp các điểm M cách I một khoảng bằng R là mặt cầu tâm I bán kính R.

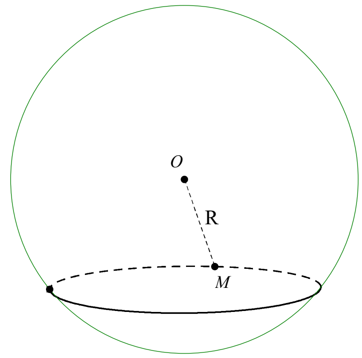

4. Trong không gian, cho 2 điểm A, B cố định. Tập hợp các điểm M nhìn đoạn thẳng AB dưới góc 90^0 là mặt cầu đường kính AB.

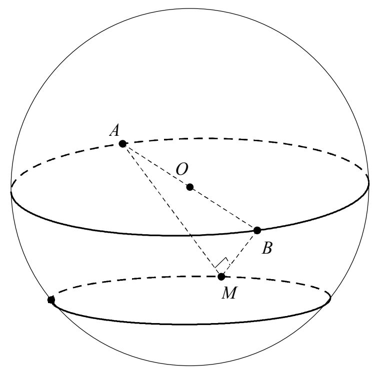

5. Trong không gian, cho đường thẳng Δ cố định. Tập hợp các điểm cách đường thẳng Δ một khoảng bằng R không đổi là mặt trụ có trục là đường thẳng Δ.

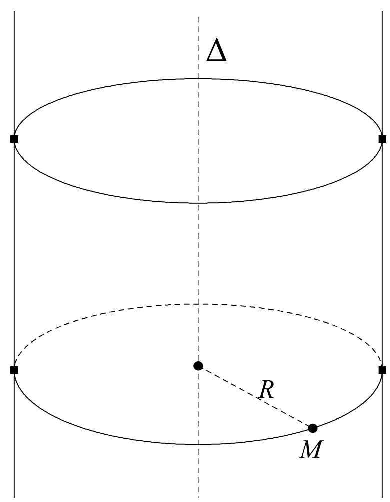

6. Trong không gian, cho đường thẳng Δ cố định. Tập hợp các đường thẳng song song và cách đường thẳng Δ một khoảng bằng R không đổi là mặt trụ có trục là đường thẳng Δ. Mỗi đường thẳng thỏa mãn điều kiện trên là một đường sinh của mặt trụ đó.
7. Trong không gian, cho đường thẳng Δ cố định và điểm I cố định thuộc Δ. Tập hợp các đường thẳng qua I và tạo với Δ một góc α không đổi là mặt nón đỉnh I có trục là Δ và góc ở đỉnh bằng 2α.

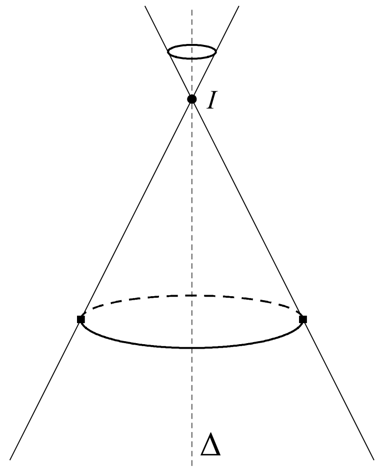

I.2. Một số tính chất

1. Cho mặt phẳng (P) và mặt cầu $S(I;R)$. Nếu $d(I;(P))<R$ thì (P) cắt $S(I;R)$ theo một đường tròn có tâm H là hình chiếu vuông góc của I trên (P) và bán kính $r=\sqrt{R^2-\left[d(I;(P))\right]^2}$.

2. Từ một điểm M nằm ngoài mặt cầu $S(I;R)$ có thể kẻ được vô số tiếp tuyến tới mặt cầu đó. Tập hợp các tiếp tuyến là mặt nón đỉnh M và nhận MI làm trục.

3. Cho mặt cầu (S) tâm I bán kính R. Từ một điểm M kẻ đường thẳng cắt (S) tại hai điểm A,B. Khi đó ta có: $MA.MB=\left|MI^2-R^2\right|$.

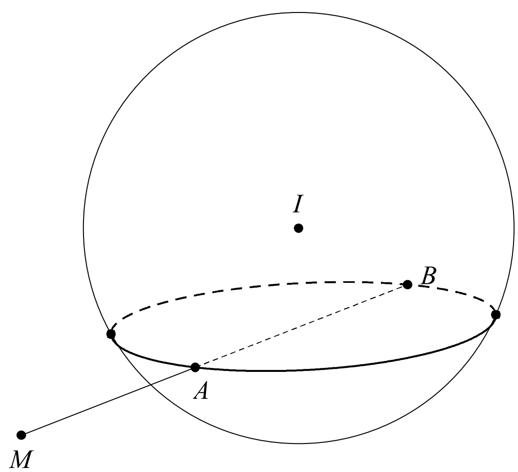

II. Các dạng bài thường gặp

II.1. Chứng minh một điểm thuộc một mặt hoặc một đường cố định.

Ví dụ 1. Trong không gian $Oxyz$, cho 2 điểm $A\left(1;\sqrt{3};0\right),B\left(-1;\sqrt{3};0\right)$ và điểm C di động trên trục Oz. Gọi H là trực tâm của tam giác ABC. Biết rằng khi C di động trên Oz thì H luôn thuộc một đường tròn cố định. Tính bán kính đường tròn đó.

A. $\dfrac{\sqrt{3}}{6}$. **B.** $\dfrac{\sqrt{3}}{3}$. **C.** $\dfrac{\sqrt{3}}{2}$. **D.** $\dfrac{\sqrt{3}}{4}$.

Lời giải

Chọn A.

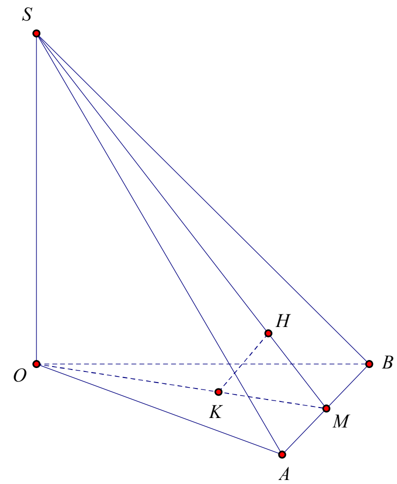

Ta thấy A, B thuộc $\text{mp}(Oxy) \Rightarrow OC \perp (OAB)$.

Gọi K là trực tâm ΔOAB và M là trung điểm của AB.

Ta chứng minh được $KH \perp (ABC) \Rightarrow KH \perp HM \Rightarrow H$ thuộc mặt cầu đường kính KM.

Mặt khác, $H \in (MOz)$

Do đó H thuộc đường tròn giao tuyến của mặt cầu đường kính KM và $\text{mp}(MOz)$.

Do $\text{mp}(MOz)$ chứa đường kính KM của mặt cầu nên giao tuyến của mặt cầu với $\text{mp}(MOz)$ là đường tròn lớn của mặt cầu $\Rightarrow r = R = \dfrac{KM}{2}$.

ΔOAB đều $\Rightarrow KM = \dfrac{AB\sqrt{3}}{6} = \dfrac{2\sqrt{3}}{6} \Rightarrow r = \dfrac{\sqrt{3}}{6}$.

Ví dụ 2: Trong không gian với hệ tọa độ $Oxyz$ cho ba điểm $A(2;0;0)$, $B(0;4;0)$, $C(0;0;6)$. Điểm M thay đổi trên mặt phẳng (ABC) và N là điểm trên tia OM sao cho $OM.ON = 12$. Biết rằng khi M thay đổi, điểm N luôn thuộc một mặt cầu cố định. Tính bán kính của mặt cầu đó.

A. $2\sqrt{3}$. **B.** $\dfrac{5}{2}$. **C.** $\dfrac{7}{2}$. **D.** $3\sqrt{2}$.

Lời giải

Chọn C

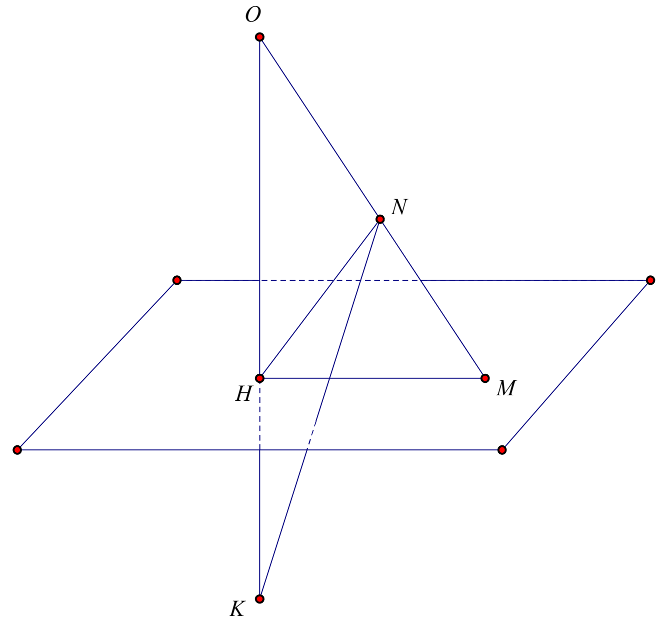

Phương trình mặt phẳng $\left(ABC\right): \frac{x}{2}+\frac{y}{4}+\frac{z}{6}=1 \Leftrightarrow 6x+3y+2z-12=0$

Gọi H là hình chiếu vuông góc của O trên mặt phẳng $\left(ABC\right) \Rightarrow \begin{cases} H\left(\frac{72}{49};\frac{36}{49};\frac{24}{49}\right) \\ OH=\frac{12}{7} \end{cases}$

Trên tia OH lấy điểm K sao cho $OH.OK=12 \Rightarrow OK=7 \Rightarrow \overrightarrow{OK}=\frac{49}{12}\overrightarrow{OH} \Rightarrow K\left(6;3;2\right)$.

Ta có $OH.OK=OM.ON \Rightarrow \frac{OH}{ON}=\frac{OM}{OK} \Rightarrow$ Hai tam giác OHM và ONK đồng dạng $\Rightarrow \widehat{ONK}=\widehat{OHM}=90^0 \Rightarrow N$ thuộc mặt cầu đường kính $OK \Rightarrow R=\frac{OK}{2}=\frac{7}{2}$.

Ví dụ 3: Trong không gian với hệ tọa độ $Oxyz$, cho mặt phẳng $(P): x+y-z-3=0$ và hai điểm $A(1;1;1)$, $B(-3;-3;-3)$. Mặt cầu $\left(S\right)$ đi qua A, B và tiếp xúc với $\left(P\right)$ tại C. Biết rằng C luôn thuộc một đường tròn cố định. Tìm bán kính R của đường tròn đó.

A. $R=4$. **B.** $R=\frac{2\sqrt{33}}{3}$. **C.** $R=\frac{2\sqrt{11}}{3}$. **D.** $R=6$.

Lời giải

Chọn D

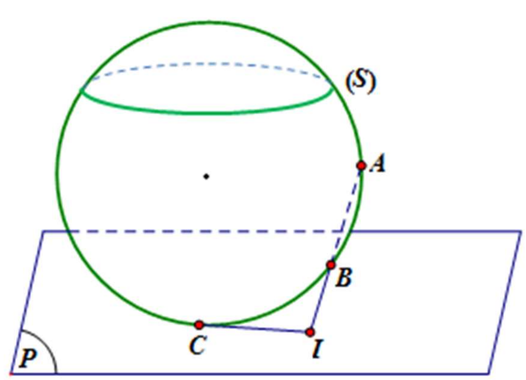

Gọi $I=AB\cap\left(P\right)$.

Ta có $IC^2 = IA.IB \Rightarrow IC = \sqrt{IA.IB}$.

$\overrightarrow{AB} = (-4;-4;-4)$.

Phương trình của đường thẳng AB là: $\begin{cases} x = 1+t \\ y = 1+t \\ z = 1+t \end{cases}$.

$I = AB \cap (P) \Rightarrow I(3;3;3) \Rightarrow IA = 2\sqrt{3}, IB = 6\sqrt{3} \Rightarrow IC = 6 \Rightarrow C$ thuộc mặt cầu tâm I, bán kính bằng 6.

Mà $C \in (P)$ suy ra C thuộc đường tròn giao tuyến của mặt cầu $S(I;6)$ với (P).

Vì $I \in (P) \Rightarrow (P)$ cắt $S(I;6)$ theo giao tuyến là đường tròn lớn. Do đó $R = 6$.

Ví dụ 5: Trong không gian $Oxyz$, cho hai điểm $A(6;8;0), S(0;0;10)$. Gọi M là điểm di động trên đường tròn đường kính OA nằm trong mặt phẳng (Oxy); H là hình chiếu vuông góc của O trên SM. Biết rằng H thuộc một đường tròn cố định. Tính bán kính đường tròn đó.

A. $\frac{5\sqrt{2}}{4}$. **B.** $\frac{5\sqrt{2}}{2}$. **C.** $\frac{5}{4}$. **D.** $\frac{5}{2}$

Lời giải

Chọn B

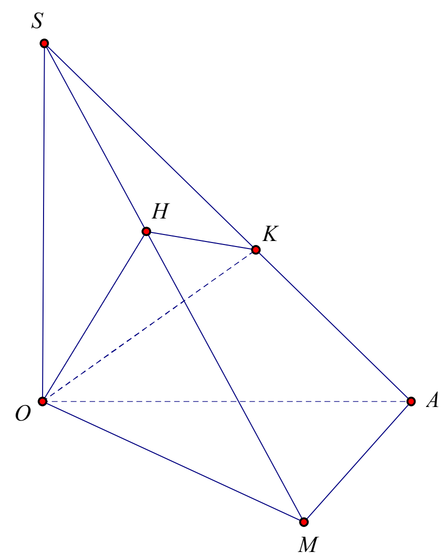

Từ giả thiết suy ra $AM \perp OM \Rightarrow AM \perp (SOM) \Rightarrow AM \perp OH \Rightarrow OH \perp (SAM)$.

Gọi K là hình chiếu vuông góc của O trên $SA \Rightarrow SA \perp (OKH) \Rightarrow \text{mp}(OKH)$ cố định.

Do S, A cố định nên K cố định.

Vì $OH \perp (SAM) \Rightarrow OH \perp HK$

$\Rightarrow H$ thuộc mặt cầu đường kính OK.

Mà $H \in (OHK)$

Vậy H thuộc đường tròn đường kính OK nằm trong mặt phẳng $(OHK) \Rightarrow R = \frac{OK}{2}$.

Dễ thấy ΔSOA vuông cân tại $O \Rightarrow OK = \frac{SA}{2} = 5\sqrt{2} \Rightarrow R = \frac{5\sqrt{2}}{2}$.

II.2. Bài toán cực trị

Ví dụ 1: Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A(0;3;-2)$. Xét đường thẳng d thay đổi, song song với trục Oz và cách Oz một khoảng bằng 2. Khi khoảng cách từ A đến d lớn nhất, d đi qua điểm nào sau đây ?

A. $P(0;-2;-5)$. **B.** $N(0;2;-5)$. **C.** $M(0;8;-5)$. **D.** $Q(-2;0;-3)$.

Lời giải

Chọn A

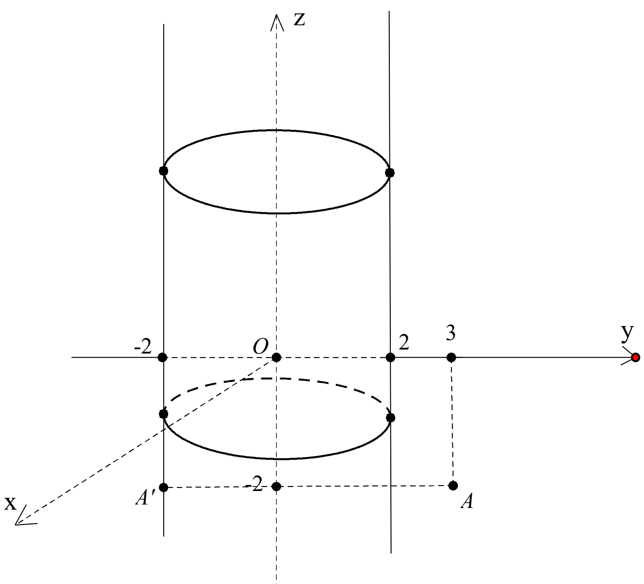

Do $d(d;Oz)=2$ nên d là đường sinh của mặt trụ có trục là Oz.

$A\in(Oyz)$; (Oyz) cắt mặt trụ theo 2 đường thẳng $d_1:\begin{cases}x=0\\y=2\\z=t\end{cases}$ và $d_2:\begin{cases}x=0\\y=-2\\z=t\end{cases}$

Dễ thấy : $\text{Max}\left[d(A;d)\right]=d(A;d_2)=5$ khi $d\equiv d_2\Rightarrow d$ đi qua $P(0;-2;-5)$.

Ví dụ 2: Trong không gian $Oxyz$, cho $A(-1;3;4),B(1;3;4)$. Gọi M là điểm nằm trong mặt phẳng (Oxy) thỏa mãn $\overrightarrow{MA}.\overrightarrow{MB}=24$. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn thẳng OM.

A. 3. **B.** 5. **C.** 6. **D.** 10.

Lời giải

Chọn C

Gọi I là trung điểm của $AB\Rightarrow I(0;3;4)$.

Ta có $\overrightarrow{MA}.\overrightarrow{MB}=\left(\overrightarrow{MI}+\overrightarrow{IA}\right)\left(\overrightarrow{MI}+\overrightarrow{IB}\right)=MI^2-IA^2=MI^2-1$

$\Rightarrow MI^2-1=24\Rightarrow MI=5\Rightarrow M$ thuộc mặt cầu (S) tâm I bán kính bằng 5.

Mặt khác M thuộc (Oxy)

Từ đó suy ra M thuộc đường tròn (C) là giao tuyến của (S) và (Oxy).

Gọi H là hình chiếu vuông góc của I trên $(Oxy)\Rightarrow H(0;3;0)$ và $IH=4\Rightarrow$ bán kính của (C) là : $r=3\Rightarrow O\in(C)$.

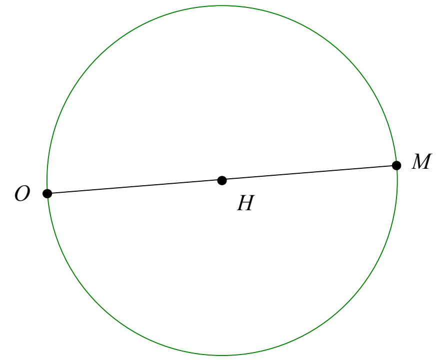

OM là một dây cung của $(C) \Rightarrow \text{Max}(OM) = 2r = 6$.

Ví dụ 3: Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A(3;0;0)$ mặt cầu $(S): x^2 + y^2 + \left(z+\sqrt{2}\right)^2 = 3$. M là điểm di động trên mặt phẳng (Oxy) sao cho có ít nhất 2 tiếp tuyến của (S) đi qua M và hai tiếp tuyến đó vuông góc với nhau. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn thẳng AM.

A. 4. **B.** 1. **C.** 3. **D.** 5.

Lời giải

Chọn D

(S) có tâm $I\left(0;0;-\sqrt{2}\right)$, bán kính $R = \sqrt{3}$.

Để từ M có thể kẻ được ít nhất 2 tiếp tuyến đến (S) thì $IM \ge R$.

Khi $IM > R$ thì tập hợp các tiếp tuyến kẻ từ M đến (S) là một mặt nón đỉnh M và mỗi tiếp tuyến là một đường sinh của mặt nón đó.

Để có ít nhất 2 đường sinh vuông góc với nhau thì góc ở đỉnh của mặt nón phải lớn hơn hoặc bằng $90^0 \Leftrightarrow IM \le R\sqrt{2}$

Vậy $R \le IM \le R\sqrt{2}$.

Gọi $M(a;b;0) \Rightarrow 3 \le a^2 + b^2 + 2 \le 6 \Rightarrow 1 \le a^2 + b^2 \le 4 \Rightarrow 1 \le OM \le 2$

$\Rightarrow M$ nằm giữa 2 đường tròn cùng tâm O và có bán kính lần lượt bằng 1 và 2 (kể cả biên) nằm trong mặt phẳng (Oxy).

Điểm $A(3;0;0)$ thuộc mặt phẳng (Oxy) và nằm ngoài cả hai đường tròn.

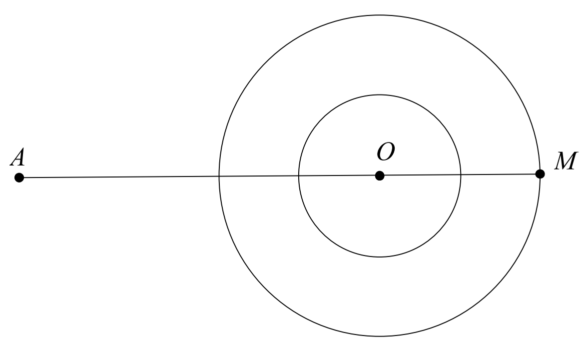

Suy ra $\text{Max}(AM) = OA + 2 = 5$.

Ví dụ 4: Trong không gian $Oxyz$, cho $A(0;0;10), B(3;4;6)$. Xét các điểm M thay đổi sao cho tam giác OAM không có góc tù và có diện tích bằng 15. Giá trị nhỏ nhất của độ dài đoạn thẳng MB thuộc khoảng nào sau đây?

A. $(4;5)$. **B.** $(3;4)$. **C.** $(2;3)$. **D.** $(6;7)$.

Lời giải

Chọn B

Ta có: $S_{OAM}=\frac{1}{2}OA.d\left(M;OA\right)=15\Rightarrow d\left(M;OA\right)=3$.

Suy ra M thuộc mặt trụ trục OA, bán kính bằng 3.

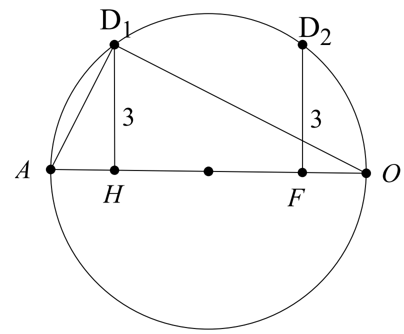

Xét điểm D thuộc đường tròn đường kính AO sao cho $d\left(D;AO\right)=3$

Gọi H là hình chiếu vuông góc của D trên AO

Ta có : $\begin{cases} HA.HO=DH^2=9 \\ HA+HO=AO=10 \end{cases}\Rightarrow\begin{cases} HA=1 \\ HO=9 \end{cases}$

Vì $\widehat{AMO}\le 90^0$ nên M thuộc hình trụ có trục lần lượt là AH,FO như hình vẽ sau

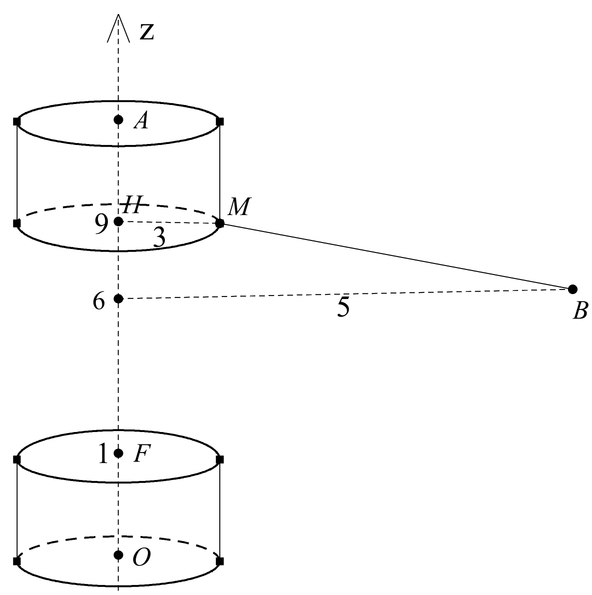

Từ hình vẽ suy ra $\min\left(MB\right)=\sqrt{2^2+3^2}=\sqrt{13}$.

III. Hệ thống câu hỏi ôn tập

Câu 1. Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A\left(-2;6;0\right)$ và mặt phẳng $\left(P\right):3x+4y+89=0$. Đường thẳng d thay đổi nằm trên $\left(Oxy\right)$ và luôn đi qua A. Gọi H là hình chiếu vuông góc của $M\left(4;-2;3\right)$ trên d. Khoảng cách nhỏ nhất từ H đến $\left(P\right)$ bằng:

A. 15. **B.** 20. **C.** $\frac{68}{5}$. **D.** $\frac{93}{5}$.

Câu 2. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu $\left(S\right)$ tâm $I\left(1;-2;3\right)$ bán kính $R=5$ và mặt phẳng $\left(P\right):x+2y-2z+1=0$. Một đường thẳng d qua O, song song $\left(P\right)$ cắt mặt cầu $\left(S\right)$ tại hai điểm phân biệt A,B. Tính giá trị lớn nhất của đoạn AB.

A. 8. **B.** 6. **C.** 4. **D.** 3.

Câu 3. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt phẳng $(\alpha): x-2y+2z=0$ và 3 điểm $A(2;0;2), B(4;0;4), C(5;2;4)$. Gọi M là điểm di động trên (P) sao cho có một mặt cầu (S) đi qua A và tiếp xúc với (α) tại M. Khi đó, độ dài đoạn CM có giá trị nhỏ nhất là

A. 3. **B.** $\sqrt{10}$. **C.** $\sqrt{109}$. **D.** $\sqrt{13}$.

Câu 4. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu $(S): (x-1)^2+(y-2)^2+(z+3)^2=27$. Lấy điểm M trong không gian sao cho từ M kẻ được các tiếp tuyến MA, MB, MC đến (S) (A, B, C là các tiếp điểm) sao cho $\widehat{AMB}=60^0, \widehat{BMC}=90^0, \widehat{CMA}=120^0$. Biết rằng M thuộc một mặt cầu cố định. Tính bán kính mặt cầu đó.

A. 3. **B.** 6. **C.** 4. **D.** 8.

Câu 5. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu tâm $I(1;2;3)$, bán kính $R=5$ và điểm $P(2;4;5)$ nằm trong mặt cầu. Qua P dựng 3 dây cung AA', BB', CC' của mặt cầu (S) đôi một vuông góc với nhau. Dựng hình hộp chữ nhật có 3 cạnh là PA, PB, PC. Gọi PQ là đường chéo của hình hộp chữ nhật đó. Biết rằng Q luôn chạy trên một mặt cầu cố định. Bán kính của mặt cầu đó bằng

A. $\dfrac{\sqrt{219}}{6}$. **B.** $\sqrt{61}$. **C.** $\dfrac{\sqrt{219}}{2}$. **D.** $\sqrt{57}$.

Câu 6. Trong không gian $Oxyz$, cho hai điểm $A(3;1;2), B(1;-1;2)$ và mặt phẳng $(P): x+y+2z-18=0$. Khi M thay đổi trên (P) lấy điểm N thuộc tia OM sao cho $OM.ON=36$. Tìm giá trị nhỏ nhất của biểu thức NA^2+NB^2.

A. $16-8\sqrt{3}$. **B.** $24-8\sqrt{3}$. **C.** $20-8\sqrt{3}$. **D.** $8-4\sqrt{3}$.

Câu 7. Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A(1;2;-3)$ và mặt phẳng $(P): 2x+2y-z+9=0$. Đường thẳng d qua A vuông góc với $(Q): 3x+4y-4z+5=0$ cắt mặt phẳng (P) tại B. Điểm M nằm trong (P) và nhìn AB dưới góc 90^0. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn MB.

A. $\dfrac{\sqrt{41}}{2}$. **B.** $\dfrac{\sqrt{5}}{2}$. **C.** $\sqrt{5}$. **D.** $\sqrt{41}$.

Câu 8. Trong không gian với hệ tọa độ $Oxyz$, cho đường thẳng $d: \dfrac{x}{2}=\dfrac{y-1}{-1}=\dfrac{z+1}{-1}$ và đi $A(1;1;1)$. Hai điểm B, C di động trên đường thẳng d sao cho mặt phẳng (OAB) vuông góc với mặt phẳng (OAC). Gọi điểm B' là hình chiếu vuông góc của điểm B lên đường thẳng AC. Biết rằng quỹ tích các điểm B' là đường tròn cố định, tính bán kính r đường tròn này.

A. $r=\dfrac{\sqrt{60}}{10}$. **B.** $r=\dfrac{3\sqrt{5}}{5}$. **C.** $r=\dfrac{\sqrt{70}}{10}$. **D.** $r=\dfrac{3\sqrt{5}}{10}$.

Câu 9. Trong không gian $Oxyz$, cho tam giác ABC có $A(3;4;4), B(1;2;3), C(5;0;-1)$. Điểm M thay đổi trong không gian thỏa mãn $\widehat{ABM}=\widehat{AMC}=90^0$. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn thẳng OM.

A. $\sqrt{24-6\sqrt{6}}$. **B.** $\sqrt{24+6\sqrt{6}}$. **C.** $3+\sqrt{11}$. **D.** $\sqrt{11}-3$.

Câu 10. Trong không gian $Oxyz$, cho tam giác ABC có $A(3;4;4), B(1;2;3), C(5;0;-1)$. Điểm M thay đổi trong không gian thỏa mãn $\widehat{ABM}=\widehat{AMC}=90^0$. Mặt phẳng (α) đi qua B và vuông góc với AC cắt AM tại N. Khoảng cách từ N đến (ABC) có giá trị lớn nhất bằng

A. $\dfrac{4\sqrt{10}}{5}$. **B.** $\dfrac{3\sqrt{5}}{5}$. **C.** $\dfrac{2\sqrt{10}}{5}$. **D.** $\dfrac{6\sqrt{5}}{5}$.

HƯỚNG DẪN GIẢI CÂU HỎI ÔN TẬP

Câu 1. Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A(-2;6;0)$ và mặt phẳng $(P): 3x+4y+89=0$. Đường thẳng d thay đổi nằm trên (Oxy) và luôn đi qua A. Gọi H là hình chiếu vuông góc của $M(4;-2;3)$ trên d. Khoảng cách nhỏ nhất từ H đến (P) bằng:

A. 15. **B.** 20. **C.** $\frac{68}{5}$. **D.** $\frac{93}{5}$.

Hướng dẫn giải

Gọi K là hình chiếu vuông góc của A trên $(Oxy) \Rightarrow K(4;-2;0)$ và tam giác AKH vuông tại H $\Rightarrow H$ thuộc đường tròn đường kính AK nằm trong (Oxy).

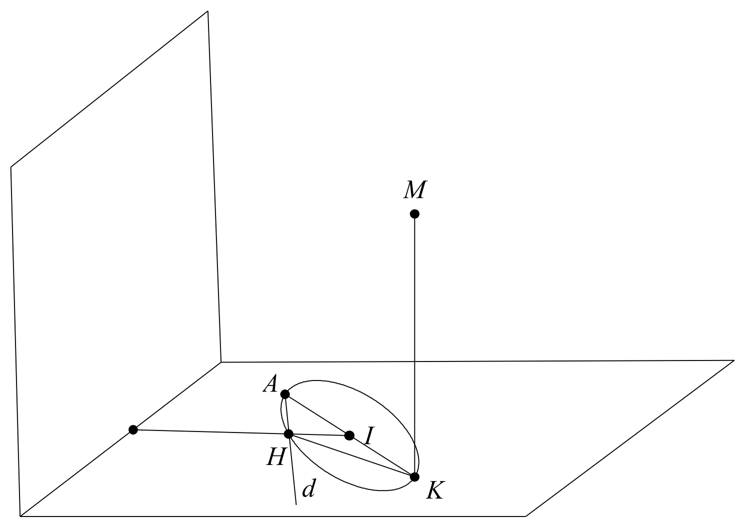

Gọi I là tâm của đường tròn thì $I(1;2;0)$

Ta có $\text{Min}\left[d\left(H;(P)\right)\right] = \left|d\left(I;(P)-r\right)\right| = 15$.

Câu 2. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu (S) tâm $I(1;-2;3)$ bán kính $R=5$ và mặt phẳng $(P): x+2y-2z+1=0$. Một đường thẳng d qua O, song song (P) cắt mặt cầu (S) tại hai điểm phân biệt A, B. Tính giá trị lớn nhất của đoạn AB.

A. 8. **B.** 6. **C.** 4. **D.** 3.

Hướng dẫn giải

Từ giả thiết suy ra d thuộc mặt phẳng (Q) qua O và song song với (P)

Phương trình $(Q): x+2y-2z=0$

Gọi (C) là giao tuyến của (Q) và (S) thì $\text{Max}(AB)=2r$ (r là bán kính của (C))

Vậy $\text{Max}(AB) = 2\sqrt{R^2 - \left[d\left(I;(Q)\right)\right]^2} = 8$.

Câu 3. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt phẳng $(\alpha): x-2y+2z=0$ và 3 điểm $A(2;0;2), B(4;0;4), C(5;2;4)$. Gọi M là điểm di động trên (P) sao cho có một mặt cầu (S) đi qua A và tiếp xúc với (α) tại M. Khi đó, độ dài đoạn CM có giá trị nhỏ nhất là

A. 3. **B.** $\sqrt{10}$. **C.** $\sqrt{109}$. **D.** $\sqrt{13}$.

Hướng dẫn giải

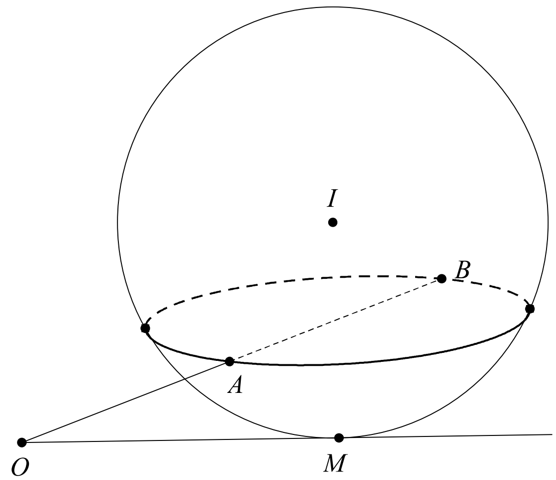

Ta thấy $AB \cap (\alpha) = O(0;0;0)$

Ta có $OA.OB = OM^2 \Rightarrow OM = 4 \Rightarrow M$ thuộc đường tròn tâm O bán kính $r = 4$ nằm trong (α).

Gọi H là hình chiếu của (C) trên $(\alpha) \Rightarrow H(4;4;2)$.

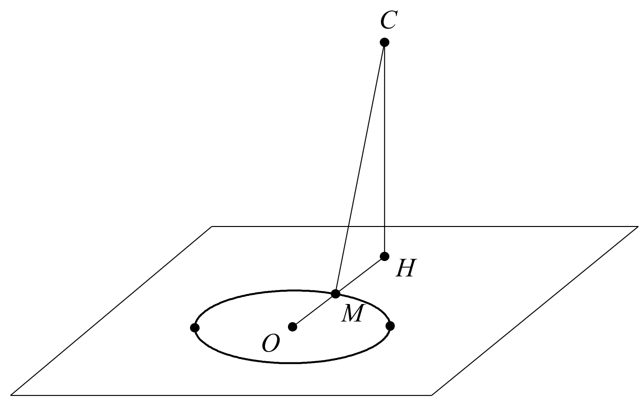

Ta có $CM = \sqrt{CH^2 + MH^2} \geq \sqrt{CH^2 + (OH - r)^2} = \sqrt{13}$.

Câu 4. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu $(S): (x-1)^2 + (y-2)^2 + (z+3)^2 = 27$. Lấy điểm M trong không gian sao cho từ M kẻ được các tiếp tuyến MA, MB, MC đến (S) (A, B, C là các tiếp điểm) sao cho $\widehat{AMB} = 60^0, \widehat{BMC} = 90^0, \widehat{CMA} = 120^0$. Biết rằng M thuộc một mặt cầu cố định. Tính bán kính mặt cầu đó.

A. 3. **B.** 6. **C.** 4. **D.** 8.

Hướng dẫn giải

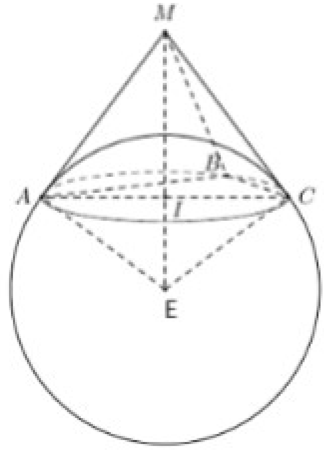

(S) có tâm $E(1;2;-3)$, bán kính $R=3\sqrt{3}$.

Đặt $MA=x\Rightarrow\begin{cases}AB=x\\BC=x\sqrt{2}\\CA=x\sqrt{3}\end{cases}\Rightarrow\Delta ABC$ vuông tại B.

Gọi $I=ME\cap(ABC)\Rightarrow I$ là tâm đường tròn ngoại tiếp $\Delta ABC\Rightarrow I$ là trung điểm của AC.

Trong tam giác AME có $AI=\dfrac{AM.AE}{ME}=\dfrac{x.3\sqrt{3}}{\sqrt{x^2+27}}$

Lại có $AI=\dfrac{AC}{2}=\dfrac{x\sqrt{3}}{2}$

$\Rightarrow\dfrac{x.3\sqrt{3}}{\sqrt{x^2+27}}=\dfrac{x\sqrt{3}}{2}\Rightarrow x=3\Rightarrow EM=\sqrt{\left(3\sqrt{3}\right)^2+3^2}=6$

$\Rightarrow M$ thuộc mặt cầu tâm E, bán kính bằng 6.

Câu 5. Trong không gian $Oxyz$, cho mặt cầu tâm $I(1;2;3)$, bán kính $R=5$ và điểm $P(2;4;5)$ nằm trong mặt cầu. Qua P dựng 3 dây cung AA', BB', CC' của mặt cầu (S) đôi một vuông góc với nhau. Dựng hình hộp chữ nhật có 3 cạnh là PA, PB, PC. Gọi PQ là đường chéo của hình hộp chữ nhật đó. Biết rằng Q luôn chạy trên một mặt cầu cố định. Bán kính của mặt cầu đó bằng

A. $\dfrac{\sqrt{219}}{6}$. **B.** $\sqrt{61}$. **C.** $\dfrac{\sqrt{219}}{2}$. **D.** $\sqrt{57}$.

Hướng dẫn giải

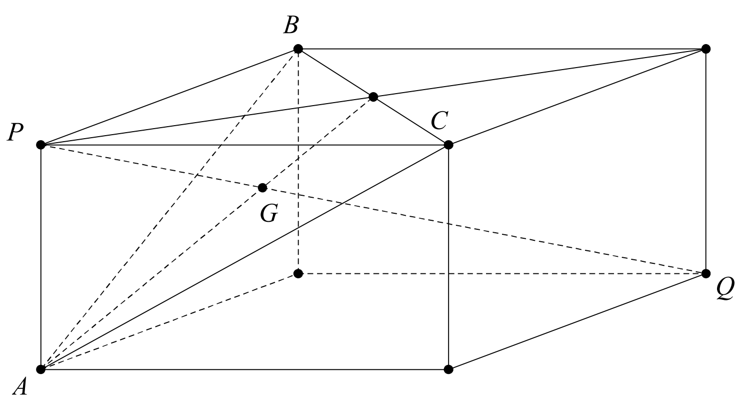

Gọi $G=PQ\cap(ABC)\Rightarrow G$ là trọng tâm ΔABC và $\overrightarrow{PQ}=3\overrightarrow{PG}\Rightarrow Q=V_{(P;3)}(G)$

Ta có: $\overrightarrow{PA}+\overrightarrow{PB}+\overrightarrow{PC}=3\overrightarrow{PG}\Rightarrow 9PG^2=PA^2+PB^2+PC^2$

$\Rightarrow 9PG^2 = 3PI^2 + IA^2 + IB^2 + IC^2 + 2\overrightarrow{PI}\left(\overrightarrow{IA} + \overrightarrow{IB} + \overrightarrow{IC}\right)$

$\Rightarrow 9PG^2 = 3PI^2 + 3R^2 + 6\overrightarrow{PI}.\overrightarrow{IG}$

Gọi $G(x;y;z) \Rightarrow 9\left[(x-2)^2 + (y-4)^2 + (z-5)^2\right] = 27 + 75 + 6\left[-(x-1) - 2(y-2) - 2(z-3)\right]$

$\Leftrightarrow 9x^2 + 9y^2 + 9z^2 - 30x - 60y - 78z + 237 = 0 \Leftrightarrow x^2 + y^2 + z^2 - \frac{10}{3}x - \frac{20}{3}y - \frac{26}{3}z + \frac{79}{3} = 0$

$\Rightarrow G$ thuộc mặt cầu tâm $J\left(\frac{5}{3};\frac{10}{3};\frac{13}{3}\right)$, bán kính $r = \frac{\sqrt{57}}{3}$

$\Rightarrow Q$ thuộc mặt cầu bán kính $\sqrt{57}$.

Câu 6. Trong không gian $Oxyz$, cho hai điểm $A(3;1;2), B(1;-1;2)$ và mặt phẳng $(P): x + y + 2z - 18 = 0$. Khi M thay đổi trên (P) lấy điểm N thuộc tia OM sao cho $OM.ON = 36$. Tìm giá trị nhỏ nhất của biểu thức $NA^2 + NB^2$.

A. $16 - 8\sqrt{3}$. **B.** $24 - 8\sqrt{3}$. **C.** $20 - 8\sqrt{3}$. **D.** $8 - 4\sqrt{3}$.

Hướng dẫn giải

Gọi H là hình chiếu vuông góc của O trên $(P) \Rightarrow \begin{cases} H(3;3;6) \\ OH = 3\sqrt{6} \end{cases}$

Trên tia OH, lấy điểm K sao cho $OH.OK = 36$

$\Rightarrow \overrightarrow{OK} = \frac{2}{3}\overrightarrow{OH} \Rightarrow K(2;2;4)$

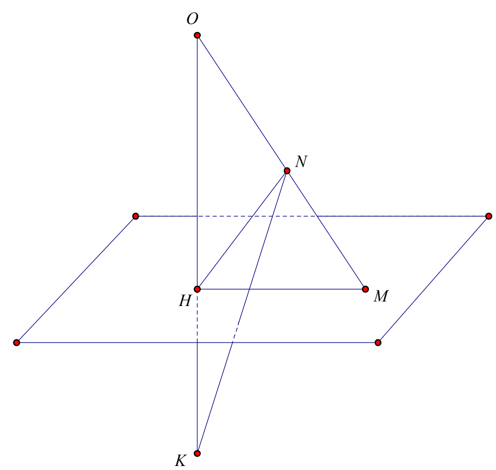

Ta thấy hai tam giác ONK và OHN đồng dạng $\Rightarrow \Delta ONK$ vuông tại N $\Rightarrow N$ thuộc mặt cầu (S) đường kính OK có tâm $I(1;1;2)$, bán kính $R = \sqrt{6}$.

Gọi J là trung điểm của $AB \Rightarrow J(2;0;2)$

Ta có $NA^2 + NB^2 = \frac{4NJ^2 + AB^2}{2} = 2NJ^2 + 4$

$\Rightarrow \left(NA^2 + NB^2\right)_{\min} \Leftrightarrow NJ_{\min}$

Ta thấy $\min(NJ) = |IJ - R| = \sqrt{6} - \sqrt{2} \Rightarrow \min\left(NA^2 + NB^2\right) = 2\left(\sqrt{6} - \sqrt{2}\right)^2 + 4 = 20 - 8\sqrt{3}$.

Câu 7. Trong không gian $Oxyz$, cho điểm $A(1;2;-3)$ và mặt phẳng $(P): 2x + 2y - z + 9 = 0$. Đường thẳng d qua A vuông góc với $(Q): 3x + 4y - 4z + 5 = 0$ cắt mặt phẳng (P) tại B. Điểm M nằm trong (P) và nhìn AB dưới góc 90^0. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn MB.

A. $\dfrac{\sqrt{41}}{2}$. **B.** $\dfrac{\sqrt{5}}{2}$. **C.** $\sqrt{5}$. **D.** $\sqrt{41}$.

Hướng dẫn giải

Phương trình $d:\begin{cases}x=1+3t\\y=2+4t\\z=-3-4t\end{cases}\Rightarrow B(-2;-2;1)$.

Vì $\widehat{AMB}=90^0\Rightarrow M$ thuộc mặt cầu (S) đường kính AB có tâm $I\left(-\dfrac{1}{2};0;-1\right)$, bán kính $R=\dfrac{\sqrt{41}}{2}$

Mà $M\in(P)$

Suy ra M thuộc đường tròn (C) là giao tuyến của (S) và (P)

Do $B\in(C)\Rightarrow MB$ là một dây cung của $(C)\Rightarrow \text{Max}(MB)=2\sqrt{R^2-\left[d(I;(P))\right]^2}=\sqrt{5}$.

Câu 8. Trong không gian với hệ tọa độ $Oxyz$, cho đường thẳng $d:\dfrac{x}{2}=\dfrac{y-1}{-1}=\dfrac{z+1}{-1}$ và đi $A(1;1;1)$. Hai điểm B, C di động trên đường thẳng d sao cho mặt phẳng (OAB) vuông góc với mặt phẳng (OAC). Gọi điểm B' là hình chiếu vuông góc của điểm B lên đường thẳng AC. Biết rằng quỹ tích các điểm B' là đường tròn cố định, tính bán kính r đường tròn này.

A. $r=\dfrac{\sqrt{60}}{10}$. **B.** $r=\dfrac{3\sqrt{5}}{5}$. **C.** $r=\dfrac{\sqrt{70}}{10}$. **D.** $r=\dfrac{3\sqrt{5}}{10}$.

Hướng dẫn giải

Một véctơ chỉ phương của đường thẳng d là $\vec{u}=(2;-1;-1)$. Suy ra $\vec{u}\perp\overrightarrow{OA}$.

Gọi H là hình chiếu của O trên đường thẳng d

$\Rightarrow H(2t;1-t;-1-t)$. Do $OH\perp d$ nên $4t-1+t+1+t=0\Rightarrow t=0\Rightarrow H(0;1;-1)$.

Suy ra $\overrightarrow{OH}.\overrightarrow{OA}=0\Rightarrow OH\perp OA$ và $OA\perp BC$ nên $OA\perp(OBC)$

$$\left.\begin{array}{l}\Rightarrow OA\perp OB\\(OAB)\perp(OAC)\\OA=(OAB)\cap(OAC)\end{array}\right\}\Rightarrow OB\perp(OAC).$$

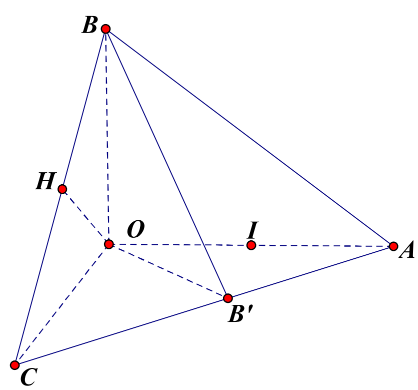

Do đó ta có: $\begin{cases}OB\perp AC\\BB'\perp AC\end{cases}\Rightarrow AC\perp(OBB')\Rightarrow AB'\perp OB'$.

Vậy B' thuộc mặt cầu (S) đường kính $OA=\sqrt{3}$.

Gọi $I\left(\dfrac{1}{2};\dfrac{1}{2};\dfrac{1}{2}\right)$ là trung điểm OA

Phương trình mặt cầu $(S):\left(x-\frac{1}{2}\right)^2+\left(y-\frac{1}{2}\right)^2+\left(z-\frac{1}{2}\right)^2=\frac{3}{4}$

Mặt khác $B'\in(ABC)\equiv(A;d)$. Mặt phẳng (ABC) có một véctơ pháp tuyến là $\vec{n}=\left[\overrightarrow{AH};\vec{u}\right]=(2;5;-1)$.

Phương trình mặt phẳng (ABC) : $2x+5y-z-6=0$.

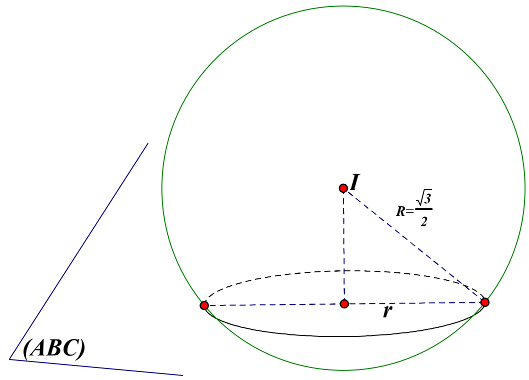

Vậy B' thuộc đường tròn cố định là đường tròn (C), giao tuyến của mặt cầu (S) và (ABC).

(C) có bán kính $r=\sqrt{R^2-d^2}=\frac{3\sqrt{5}}{10}$, với $R=\frac{\sqrt{3}}{2}$ và $d=d\left(I,(ABC)\right)=\frac{\sqrt{30}}{10}$.

Câu 9. Trong không gian $Oxyz$, cho tam giác ABC có $A(3;4;4), B(1;2;3), C(5;0;-1)$. Điểm M thay đổi trong không gian thỏa mãn $\widehat{ABM}=\widehat{AMC}=90^0$. Tìm giá trị lớn nhất của độ dài đoạn thẳng OM.

A. $\sqrt{24-6\sqrt{6}}$. **B.** $\sqrt{24+6\sqrt{6}}$. **C.** $3+\sqrt{11}$. **D.** $\sqrt{11}-3$.

Hướng dẫn giải

Ta có $BM\perp AB\Rightarrow M$ thuộc mp(P) qua B và vuông góc với AB

$\widehat{AMC}=90^0\Rightarrow M$ thuộc mặt cầu (S) đường kính AC

Do đó, M thuộc đường tròn (C) là giao tuyến của (P) và (S)

Phương trình $(P): 2x+2y+z-9=0$

Phương trình $(S):(x-4)^2+(y-2)^2+\left(z-\frac{3}{2}\right)^2=\frac{45}{4}$

$\Rightarrow(C)$ có tâm $H(3;1;-1)$ và bán kính $r=3$

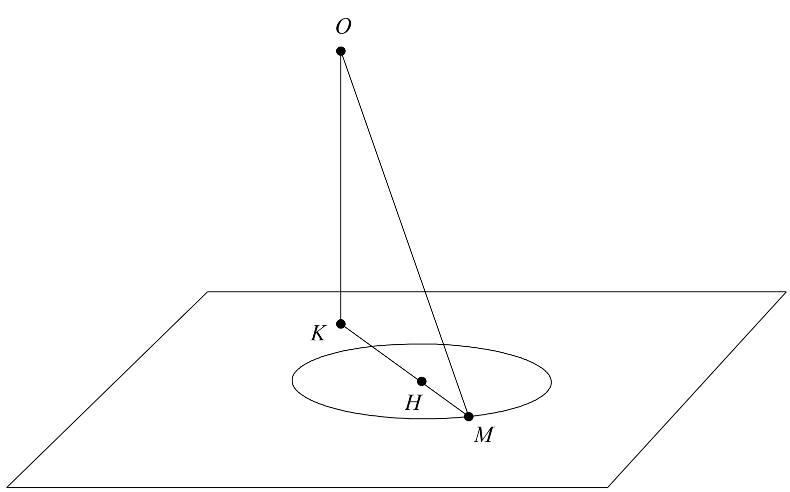

Gọi K là hình chiếu vuông góc của O trên $(P) \Rightarrow K(2;2;1)$

Ta có $OM = \sqrt{OK^2 + KM^2} \le \sqrt{OK^2 + (KH + r)^2} = \sqrt{9 + \left(\sqrt{6} + 3\right)^2} = \sqrt{24 + 6\sqrt{6}}$.

Vậy $\text{Max}(OM) = \sqrt{24 + 6\sqrt{6}}$.

Câu 10. Trong không gian $Oxyz$, cho tam giác ABC có $A(3;4;4), B(1;2;3), C(5;0;-1)$. Điểm M thay đổi trong không gian thỏa mãn $\widehat{ABM} = \widehat{AMC} = 90^0$. Mặt phẳng (α) đi qua B và vuông góc với AC cắt AM tại N. Khoảng cách từ N đến (ABC) có giá trị lớn nhất bằng

A. $\frac{4\sqrt{10}}{5}$. **B.** $\frac{3\sqrt{5}}{5}$. **C.** $\frac{2\sqrt{10}}{5}$. **D.** $\frac{6\sqrt{5}}{5}$.

Hướng dẫn giải

Dễ thấy ΔABC vuông tại B, $AB = 3, BC = 6$.

Từ giả thiết $\Rightarrow \begin{cases} AB \perp BC \\ AB \perp BM \end{cases} \Rightarrow AB \perp (MBC) \Rightarrow AB \perp MC \Rightarrow MC \perp (ABM) \Rightarrow MC \perp BM$

Gọi K là hình chiếu vuông góc của B trên $AC \Rightarrow AC \perp (BKN)$

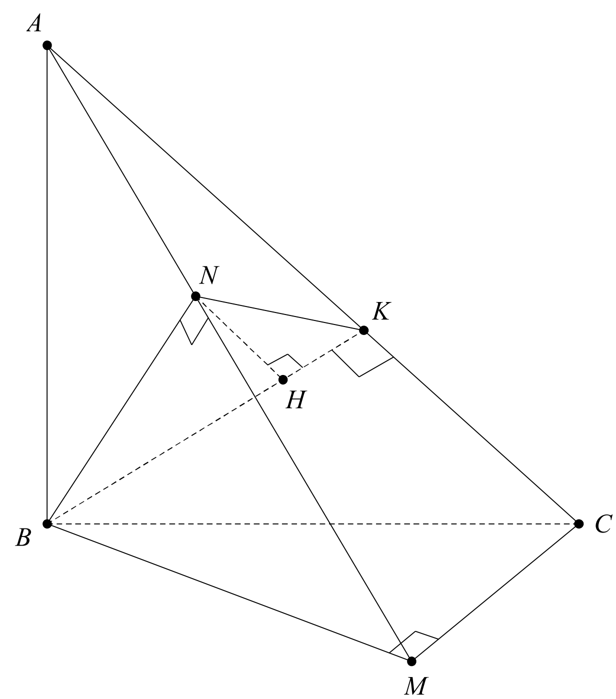

Tính được $BK = \frac{6\sqrt{5}}{5}$

Kẻ $NH \perp BK$ tại $H \Rightarrow NH \perp (ABC) \Rightarrow NH = d(N;(ABC))$

Chứng minh được $BN \perp (AMC) \Rightarrow BN \perp NK \Rightarrow N$ thuộc đường tròn đường kính BK nằm trong mặt phẳng $(\alpha) \Rightarrow NH \le \frac{1}{2} BK = \frac{3\sqrt{5}}{5}$.